

6 myślowych kapeluszy to technika, która porządkuje proces myślenia. Założenie jednego z kapeluszy – zazwyczaj w wyobraźni – nakazuje koncentrację na analizowanej kwestii tylko z określonego punktu widzenia. Nałożenie kilku kapeluszy po kolei pozwala spojrzeć na roztrząsany problem z wielu stron

„Zastosowanie jednego kapelusza myślowego polega na przyjmowaniu jednego przypisanego do niego punktu widzenia. Podobne jest to do odgrywania ról w przedstawieniu, po uprzednim ubraniu kostiumu. Wkładanie kapelusza myślowego to symboliczne wcielanie się w rolę myśliciela” – tak swoją ideę wyjaśnił de Bono.

Często pracownicza „burza mózgów” nad nowym projektem, a nawet rozważanie go indywidualnie nie przynosi satysfakcjonujących rezultatów. Wynika to z działania naszego umysłu, gdzie emocje, wrażenia i logiczne myślenie mieszają się, tworząc - jak nazywa to de Bono - „zupę myślową”.

I za jej sprawą wymiana rzeczowych argumentów często zastąpiona zostaje przerywaniem się złośliwościami, a zamiast rozważania wybranej kwestii krok po kroku dominuje „gonitwa myśli” i „strumień świadomości”.

I tu z pomocą przychodzi 6 myślowych kapeluszy Edwarda de Bono. Symbolizują one opozycyjne pary: fakty-emocje, optymizm-pesymizm i pozwalają spojrzeć na istotę problemu z wielu stron. Efektem takiego podejścia staje się świadome, metodyczne i uporządkowane myślenie.

Biały kapelusz – tylko fakty

Osoba zakładająca biały kapelusz odsuwa na bok emocje, intuicje i przeczucia i stawia na neutralność, twarde dane i statystykę. Biały kapelusz rozpoczyna dyskusję np. nad nowym projektem firmy przedstawiając dostępne, niepodważalne fakty.

Zastosowanie: Biały kapelusz buduje twardy, faktograficzny grunt pod dyskusję.

Cytat:

„Wyobraź sobie komputer podający fakty i liczby jakich się od niego żąda. Komputer jest neutralny i obiektywny. Nie dokłada własnych interpretacji ani opinii. Nosząc na głowie biały kapelusz myślowy, myślący powinien starać się postępować niczym komputer.”

Edward de Bono

Czerwony kapelusz – emocje

Czerwony kapelusz pozwala dzielić się przeczuciami oraz emocjami, jakie wywołuje w nas przedmiot rozmowy. Dyskutując zakładając czerwony kapelusz nie musi uzasadniać swoich wrażeń i intuicji. Po prostu daje wyraz ekspresji swoich uczuć.

Zastosowanie: Emocje stanowią zasadniczą część sposobu myślenia i działania. To one często dyktują kolejne kroki w realizacji zadań. Czerwony kapelusz pozwala również ustalić stopień identyfikacji uczestników z zadaniem, a także, spośród wielu rozważanych opcji działania wybrać tę, która w największym stopniu odpowiada uczestnikom spotkania.

Cytat:

„Kiedy już zakończymy proces myślenia potrzebny do nakreślenia mapy sytuacji, wybór trasy dokonany jest w oparciu o nasze wartości i emocje”

Edward de Bono

Zielony kapelusz - kreatywność

Osoba, która wkłada zielony kapelusz szuka sposobu na rozwiązanie problemu. Zielony kapelusz to kreatywność. Przymierzając zielony kapelusz warto pozwolić sobie na luz, porzucić wstyd i zaproponować nawet najbardziej szalony pomysł. Być może, w toku dyskusji nad nim, zostanie on na tyle „oszlifowany”, że zostanie uznany za najlepsze rozwiązanie.

Zastosowanie: Założenie zielonego kapelusza zmusza wszystkich, również osoby, uważające się za mało kreatywne, do wykrzesania z siebie maksimum inwencji. To może się okazać niezwykle owocne dla dyskusji.

Cytat:

„Nie można nakazać sobie (ani innym) wymyślenie czegoś nowego, ale można nakazać sobie (oraz innym) poświęcenie czasu na ten cel. Zielony kapelusz zapewnia ku temu formalne warunki.”

Edward de Bono

Żółty kapelusz – optymizm

Spojrzenie na rozpatrywany projekt spod żółtego kapelusza to: dostrzeganie pozytywnych stron, wyliczanie korzyści i wysuwanie optymistycznych wniosków. Argumentację trzeba tu oprzeć jednak nie na marzycielstwie i własnym widzimisię, ale na logicznym myśleniu. Inaczej żółty kapelusz nie będzie się różnił niczym od kapelusza czerwonego, który operuje w sferze emocji.

Zastosowanie: Przyjęcie pozytywnego nastawienia wobec projektu pomaga dostrzec i wyartykułować wartości, które ten ze sobą niesie. Pozytywne nastawienie pobudza również ducha kreatywności, który potrzebuje swobodnej atmosfery, aby mógł nawiedzić dyskutantów.

Cytat:

„Przy każdym ambitnym planie najpierw wszystko zaczyna się od wizji...Wizja obejmuje zarówno korzyści jak i wykonalność planu: można to zrobić i warto to zrobić.”

Edward de Bono

Czarny kapelusz – pesymizm logiczny

Zadaniem czarnego kapelusza jest ujawnienie słabych stron omawianego projektu. Obiektywne przedstawienie wszystkich zagrożeń, które projekt ze sobą niesie.

Zastosowanie: Wyliczenie wszystkich, hipotetycznych niebezpieczeństw, które może wywołać dany projekt pozwoli na jego dopracowanie. Kiedy dostrzegamy wady, łatwiej możemy je zniwelować.

Cytat:

„Myślenie w kategoriach czarnego kapelusza jest zawsze logiczne. Jest negatywne, ale nie emocjonalne. Myślenie negatywnie emocjonalne, podlega kapeluszowi czerwonemu... Czarny kapelusz zajmuje się „czarną” stroną sytuacji, ale jest to zawsze pesymizm logiczny.”

Edward de Bono

Niebieski kapelusz – moderator

Niebieski kapelusz jest pierwszy i zarazem ostatni. Spina całość. Odpowiada za prawidłowy, efektywny przebieg dyskusji. Ustala kolejność użycia poszczególnych kapeluszy. Czuwa nad tym, żeby spotkanie nie zbłądziło w ślepią uliczkę, a dokonujący się proces myślowy nie przekształcił się w jałową utarczkę czy przerzucanie się nielogicznymi argumentami.

Zastosowanie: Niebieski kapelusz pilnuje porządku dyskusji. To również niebieski kapelusz dokonuje podsumowania i określa punkt, do którego udało się dotrzeć.

Cytat:

„Ramy wyznaczone przez niebieski kapelusz myślowy mogłyby wyznaczać plan zdarzeń – czyli co ma się po kolei dzieć – co przypominałoby program komputerowy. Częściej jednak niebieski kapelusz ma do czynienia z myśleniem odbywającym się w formie dyskusji i kontroluje je w sposób przypominający powożenie przez stangreta, od czasu do czasu napinającego koniom lejce.”

Źródła:

<https://tiny.pl/725q5>

<https://tiny.pl/725ql>